

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-ASPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár helyben, kézhez hordva :
Égész évre . . . 12.- kor. Negyedévre . . . 3.- kor.
Félévre . . . 6.- kor. Egy hónap . . . 1.- kor

Egyes szám ára 4 fillér.

Felolvasó szerkesztő:

SIMON ISTVÁN.

Lapkiadó:

KOROVITZ ZSIGMOND.

Előfizetési ár vüctkre, postán küldve

Égész évre . . . 18.- kor. Negyedévre . . . 4.50-kor
Félévre . . . 9.- kor. Egy hónap . . . 1.50 kor

Egyes szám ára 6 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Darabos-utca 7. sz. a. — Telefon 412. szám.

Az egyházkerület közgyűlésének második napja.

(Az egyetem ügye. — Az egyetemes történelmi tanszék betöltése. — Tisza István az egyházkerületi gyűlésen.)

Teljesen csöndben, méltóságteljesen folyt le az egyházkerületi közgyűlésnek tegnapi, második napja, melynek tanácskozásait nagyfokú érdeklődés előzte meg. Ugyanis a tegnapi nap délelőttjére tüzte ki az egyházkerületi elnökség a vallás és közoktatásügyi miniszterium azon leiratának tárgyaltását, melyben az a debreceni egyetem felállításának feltételeit hivatalosan hozza az egyházkerület elnökségének tudomására. A közgyűlés minden házzászólás nélküli fogadta el a főiskola igazgatótanácsának nagy gondnal és elismerésre méltó körültekintéssel szerkesztett határozati javaslatát. Méltó előismerése volt ez az egyhangulag történt elfogadás az igazgatótanács becsületes munkájának.

Másik érdekessége volt a tegnapi közgyűlésnek az, hogy megjelent azon gróf Tisza István egyházmegyei gondnok is, ki élénk részt vett az egyházkerületi közgyűlés tanácskozásában és nem egy kollégiumi fontos ügy helyes irányban leendő elintézésében gyakorolt döntő befolyást.

Ma különben az egyetem ügyén kívül a kollégiumi gazdasági tanács és az egyházkerületi tanügyi bizottság elé utalt és azok határozati javaslatával előtett és az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztett tárgyak elintézésével foglalkozott az egyházkerület.

Betöltette továbbá tanárvalasztó küldöttségé által a kerület a debreceni református egyház-köztség által a bölcsészeti fakultáson szervezett egyetemes történelmi tanári székét, elválasztván arra a kolozsvári theologia országos hírű tanárát Pokoly József dr-t, kinek személyében a kollégiumi tanári kar tudós, buzgalmas és tanári hivatását nemes készséggel felfogó, betöltő kollégát nyert.

A tegnapi folytatólagos közgyűlésről szól az alábbi részletes tudósítás:

Elnök: Baltazar Dezső dr püspök lelkészi, gróf Degenfeld József főgondnok világ elnök.

Jegyzők és előadók: Baksa Lajos dr konventi előadó, egyházkerületi világi főjegyző, — Kun Béla dr világi, Futó Zoltán lelkészi jegyzők és Jász Viktor dr a kollégiumi igazgatótanács előadója.

Délelőtt kilenc órakor Degenfeld József gróf egyházkerületi főgondnok a folytatólagos közgyűlést megnyitja.

Kun Béla dr jegyző felolvassa a múlt gyűlés jegyzőkönyvét, melyet hozzászólás nélkül fitelesítenek.

Tanárvalasztás.

Degenfeld József gróf főgondnok jelenti, hogy a ma délelötti gyűlés tárgysorozatára a debreceni kollégium igazgatótanácsa és az egyházkerületi tanügyi bizottság által határozati javaslatlall előtett ügyek tüzetek ki. — Ősi szokás szerint először a tanárvalasztásra, illetve a tanárvalasztóküldöttség megválasztására titkos szavazást rendel el. Választ az egyházkerület a maga részéről 4 lelkészi és 4 világi tagot. A szavazatok összeolvasása után többséggel megválasztottak:

Lelkészi részről: Széli Kálmán, Sütő Kálmán, Kiss Ferenc és Görömbey Péter.

Világi részről: Tisza István gróf, György Endre, Domahidy Elemér és Baksa Lajos dr.

Szavazatot kaptak még: Szabolcska Mihály és Dóczy Emil.

A szavazatok összeolvasása alatt tett jelentést Jász Viktor dr arról, hogy a november 1-én november 15-iki lejárattal az egyetemes történelmi tanszékre kiirt pályázati hirdetésre összesen 5 szabályszerűen felszerelt pályázati kérvény érkezett be a Püspöki Hivatalhoz, míg Veress Endre kérvénye megkésve és szabályszerűtlenül felszerelve érkezvén, tekintetbe vehető nem volt. Névszerint az alábbiak pályáztak:

Arday Pál dr középiskolai helyettes tanár, Tarczy Károly középiskolai tanár (pályázatát sürgőnyileg visszavonta), Dékány Kálmán dr református főgimnáziumi tanár, Bartos Kálmán dr református főgimnáziumi tanár és Pokoly József kolozsvári theologiai akadémiai tanár.

Az akadémiai tanári karnak az igazgatótanács által is megállapított ajánlati sorrendje ez:

1. Pokoly József dr, 2. Dékány Kálmán dr, 3. Bartos Kálmán dr, 4. Tarczy Károly dr és 5. Arday Pál dr.

Ezek után az egyházkerületi tanárvalasztó küldöttség s a református egyház bizottsága együtt ejtették meg a tanárvalasztást, melynek tartamára az elnökség szünetet adott.

A szünet után

Degenfeld József gróf megnyitván a gyűlést, jelenti, hogy a tanárvalasztó bizottság bizalma egyhangulag Pokoly József theol. akad. tanárban összpontosult s őt megválasztott bölcsészeti kad. tanárnak jelenti ki azzal, hogy alapfizetése 6000 korona, korpótlékjogosultsága 1200, lakásbére 1500 korona és hogy a kerületi közgyűlés felmenti az egyetemi magántanárság megszerzésének kötelezettsége alól.

Ezután Kiss István dr és Kovács István a múlt egyh. ker. gyűlésen választott középisk. tanároktól a gyűlés kiveszt a Futó Zoltán jegyző által felolvasott esküt.

Kiss István dr könyves szemekkel, meghatottan mond halás köszönetet a kerület igyűlésnek, az őt ért kitüntetésért. Örök hála van kötelezve a kerület iránt, mely őt, mint szegény, árva ifjút, ki harmadmagával küzd a megélhetésért biztos megélhetéshez juttatta.

A megválasztottakat Baltazar dr püspök üdvözölte a kerület nevében, azzal, hogy annak a kollégiumnak dicső multja, reményeit jövője lelkesítse őket nemes hivatásuk betöltésében.

Az egyetem ügye.

Ezután dr Jász Viktor felolvassa a VKM 4253—eln. sz. a. leiratát, mely szerint a következő feltételek mellett hajlandó lenne az egyetemnek Debrecenben leendő felállása kér-

désében megállapodásra jutni. A debreceni m. kir. tudomány egyetem tanárait őfelsége a király nevezi ki. A theologiai fakultáshoz csak a ref. vallású és lelkészi minősítést nyert férfiak nevezhetők ki az egyházkerület bizottságának véleményezése alapján. A theologiai karon egyelőre 7 tanszék szerveztetnék. Az egyházkerület a theologiai fakultás céljaira a kollégium jelenlegi theologiai helyiségeit a felszerelésekkel együtt átengedi. A tiszántuli református egyházkerület a lelkészi minősítést magának tartja fenn. A kollégium könyvtárát és minden muzeumát az egyetem szabad használatára engedi tulajdonjoga fenntartása mellett az egyházkerület, melynek fejében a könyvtár állami segélyt élvez. Az egyetem református hallgató irészere tett ösztöndíjakat az egyházkerület osztja szét. A tanév megnyitó istentisztelet a református Nagytemplomban tartatik s ezen az egyetemi rektor vezetésével a tanárkarok és hallgatók megjelenni kötelesek.

Majd felolvassa az igazgatótanácsnak általunk már részletesen ismertett határozati javaslatát.

A határozati javaslat felolvasása után jelenti, hogy a AKM a határozati javaslat meghozatala után még az alábbi pótleiratot intézte Degenfeld gróf főgondnokhoz:

A Vallás és Közoktatásügyi iM. Kir. Minisztertől.

4393/eln. sz.

Méltóságos Főgondnok Ur!

Folyó hó 4-én 4253/eln. sz. a. kelt leiratom kiegészítése gyanánt felvetett kérdésre, tisztelettel értesitem Méltóságodat, hogy arra az esetre, ha a törvényhozás Debrecenben egyetem felállítását határozná el, a tiszántuli református egyházkerülettel létesítendő megállapodásban hajlandó lennék hozzájárulni ahhoz is, hogy

a) a debreceni tud. egyetem hittudományi karának nyilvános rendes és nyilván. rendkívüli tanárai magától értetődőleg ugyanazt a javadalmazást fogják kapni, mint a debreceni egyetem világi karának tanárai.

b) amennyiben a tiszántuli ref. egyházkerület a debreceni tud. egyetem hittudományi kar tanárainak javadalmazásához évi átalány összeget fog fizetni, ezen ellenszolgáltatás fejében a hittudományi kar tanárainak összes javadalmazásaa z államkincstárt fogja terhelni;

c) hajlandó leszek ő cs. és ap. kir. Felsőgémnél kieszközölni azt, hogy a debreceni ref. theologiai akadémiának azok a tanárai — akik a debreceni tud. egyetem hittudományi karához kineveztetni fognak, külön legfelsőbb elhatározás alapján a theologiai akadémián töltött szolgálati évek méltányos beszámításával részesüljenek. Amennyiben az illetők esetleg nem kapnak meg a teljes nyugdíjat, kívánatos, hogy ezt nekik a tiszántuli ref. egyházkerület valamely alapból, pl. a debreceni tud. egyetem világi karaira felajánlott, de igénybe nem vett összegből kivételesen megadja.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem nyilvánítását

Budapest, 1911 november 13.

Zichy s. k.

Ehhez azt a határozati javaslatot terjeszti be, hogy vegye azt örvendetes tudomásul az egyházkerület.

Hozzászóló nem jelentkezővén, a határozati javaslatot határozatként az elnökség kimondja.

Kollégiumi ügyek.

Jászi Viktor dr terjeszti elő a kollégiumi igazgatótanács határozati javaslatát a főiskola részére befolyt adományok és hagyományokról — a tanszéki lapok nyilvántartásáról, az alapítólevelekről, a Hatvan-utca 3. sz. ház eladásáról, Márk Endre alapítványáról, melyeket a közgyűlés elfogad.

Az előadó ezután javasolja azt is, hogy a kollégiumi ügyész melé joggyakornok s a számvévo mellé irnok vétessék föl 1800 illetéleg 10000 korona évi fizetéssel.

A javaslatot egyhangulag elfogadják.

Tisza felszólal.

Jászi Viktor előterjeszti a tiszadadi birtok két részben lett bérbeadására vonatkozó bérbeadási szerződést, mely szerint a nagyobb tanyabirtokot Fülöp István büdsszentmihályi lakos 47068 korona, a kisebbet Kátai Pál és András 30,000 korona évi bérért vette ki. A megkötött szerződés 7. pontja szerint az épületeket érő elemi csapások által előálló károkat a kollégium megtéríti.

Tisza István gróf kéri az eredeti bérbeadási szerződés mintáserint megkötni a szerződést, amiben még a 7. pont, mely az elemi csapások okozta kár megtérítéséről szól, nem szerepel.

A közgyűlés többsége Márk Endre udvari tanácsos szavai után elfogadja Tisza István gróf indítványát.

Az igazgatótanács azon javaslatát, hogy tegyen fölterjesztést a konventhez, miszerint írjon föl az a kormányhoz, s eszközölje ki, hogy az egyházaknak ne kelljen alapítványaik kamatainak elszámolását éventént kormányhatósági vizsgálat alá bocsájtani, elfogadják.

Jászi előadó betereszti az igazgatótanács javaslatát a köcsi 150 holdas kollégiumi pusztabirtok eladásra vonatkozóan.

Tisza István gróf: Nem fogadja el az igazgatótanács beteresztett javaslatát. Addig nem szabad a református egyháznak sem gondolni birtokainak eladására, míg az az egyház, melynek száz és ezer holdas birtokok vannak a kezén a szocial reformok alatt rá nem szánja magát a birtokain való tulajdonsra. Valamikor midőn a kerület anyagi viszonyai nehéz volt, hozzájárult az eladáshoz, de most, midőn a pénz csökkenő — a földbirtok pedig növekvő értéket képvisel, a földbirtok eladását

nem pártolja, hanem annak, bérbeadását indítványozza.

Márk Endre ismerteti azokat a körülményeket, melyek az igazgatótanácsot arra kényszerítették, hogy köcs ipusztájának eladására gondoljon. Távol esik Debrecentől s így kezelése nehéz. De meg bérlet sem lenne képes rá fogni a kerület, mert a köcsi birtok földje éppen nem alkalmas mivélésre. Kéri az igazgatótanács javaslatának elfogadását.

A közgyűlés többsége Tisza István gróf indítványára a köcsi birtok bérbeadását mondja ki.

Ezután jóváhagyják a kollégium József főherceg-utca 42. számú házának Nagy Ferenc és nejeinek 38000 koronáért való eladását, a köcselyszegi birtok eladását; a kollégiumi alkalmazottak, akadémiai és középiskolai tanárok fizetésrendezését megerősítik — 1912 március 1-ig kiírják Barcsa János dr halálával megürült tanítóképzői intézeti tanárságra a pályázatot, — nyugdíjazják a kollégium két tanárát: Sinka Sándort és Nagy Elekét.

Majd kimondja az egyházkerület, hogy 1912. é. vben hatályba helyezi az egyházkerület területén levő tanítóképző intézetekben az állam u jtantervét, melyet eltörli a félévi szigorlati és vizsgálati rendet eltörli s behozza az egész évi anyagot felölő vizsgái osztályképesítő vizsgálatot.

Kiírják még a pályázatot a Schmidt Henrik távozásával megürült német tanszékre.

Ezután az elnökség délután fél egy órakor a gyűlést bezárja annak előrebocsátásával, hogy a közgyűlés délután négy órakor újra összegyűl s a tárgysorozat 75. pontjától folytatódóan tárgyal.

Délután két órakor Baltazár Dezső dr püspök ebédet adott a Royalban, melyen több érdekes felszólalás történt.

Délután.

Csekély érdeklődés mellett nyitotta meg a gyűlést a elnökség.

Futó Zoltán előadó ismertette a közép-szabolcs egyházmegye feliratát az egyházi élet erősítése érdekében.

A feliratban foglaltakat célozó nemes törekvések megvalósításához az egyházkerület kész örömmel nyújt segítséget.

Nem pártolja a kerület a hevesnagykun-sági egyházmegye azon s a Konventhez inté-

zett feliratát, melyben a nyugdíjintézeti pénzkezelők díjazását kéri.

Felirnak a Konventhez, hogy az egyetemes névtárait csak 2 évenként adja ki s célszerűbb alakban, mint az 1911. évi s inkább évkönyvalakban megjelent névtárát.

Foglalkozott az egyházkerület a debreceni diakonissza-képző intézet ügyével is s tudomásul vették azt, hogy a debreceni református egyház a képző intézethez a szükséges helyiségeket és 4000 korona évi hozzájárulást, a Közalap 2000 korona s az egyházkerület pedig 12,000 korona évi hozzájárulást ad.

Utasi bitták az e tárgyban kiküldött bizottságot, hogy jelentését a jövő évi tavaszi egyházkerületi gyűlésre terjessze be.

Tudomásul vették a Kálvineum szervezeti szabályrendeletét s a központ ibizottságba a kerület részéről Degenfeld József gróftól váasztották be.

A misszióügyi bizottság jelentéseinek tárgyalása után a gyűlés folytatását hónap délelőtt 10 órára tűzte ki az elnökség.

A véderőjavaslatok módosítása. Hazai honvédelmi miniszter ma délelőtt felkereste Aufenberg közös hadügyminisztert, majd Georgi osztrák honvédelmi minisztert, délután pedig gróf Stürgkh miniszterelnökkel és az osztrák pénzügyminiszterrel fog találkozni. Holnap is nagyfontosságú konferencia lesz, amelyen Hazai honvédelmi miniszter is résztvesz. Ezek a tanácskozások a véderőjavaslatokon szükségesnek mutató módosításokkal kapcsolatosak. A véderőjavaslatok visszavonásáról szó sem lehet, azonban a hadügyi kormány kész a részletek során egyes mélyreható változtatásokra. Ezek a módosítások nem a Bolgár Ferenc megpenditette alapelveken indulnak, hanem magának a hadügyminiszternek vannak erre vonatkozólag módosító terveit. Ezeknek megvitatása végett jött Bécsbe a magyar honvédelmi miniszter s nemsokára idevárják gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt is, akkor aztán érdemben fogják letárgyalni a teendő módosításokat.

A halál réme.

Írta: HENRI LAVEDAN.

Diákkoromban egy kis szabott áru vendéglőbe jártam rendesen étkezni a Saint-Michel boulevardra.

A rendes vendégek közt egy hosszú, deres haju, sápadt arcu, kissé előre görnyedt ember tánt fel nekem, ki télen-nyáron felhajtv hordta a kabátja galériját.

Allandóan a felítem levő asztalnál foglat helyet. Bár hallgatag volt és óvatos még a hus felvágásában is, sikerült megtörnöm konok haligatását; nem voltam ellenszenves neki és néha barátjának nevezett.

Megtudtam, hogy ötvenkilenc éves, hogy Michaud Oktávnak hívják, özvegy, gyermekteeln és hogy évjárdékból él.

Petyhüdt, zárkózott arca fájo elfogalltságot, valamely benső gyötrődés folytonos szenvedését árulta el.

Több ízben kérdeztem tőle, mi bántja: talán a nők? — nem!... szük anyagi viszonyok? — az sem? Mi hát?

Erre a kérdésre a felöltőjébe sülyesztette a fejét, m elynek a gallérja ilyenkor a füle hegyéig ért és sóhajtv mondta: «Oh, ime!» Aztán mozdulatlan maradt, szemeit valami tárgyra szegezve.

Egy este együtt távoztunk az ebédrol s ekkor hirtelen azt kérdezte tőlem: «Eljönne hozzám elbeszélgetni?» Elfogadtam. Kocsiba ültetett és a Champs-Elysées avenue-re hajtott.

Utközben egy árva szót sem szolt. A köcsi egy nagyon szép palota előtt állott meg, melynek a vas függőnye csukva voltak. Egy fal fölött faágak nyultak ki és gyöngye szeilő rezgettette meg az erkély dus folyondorját.

Nagy kíváncsiságomban megkockáztattam: «Hol vagyunk?» — Otthon, én nálam, felelte ő. — Beléptünk s miután a széles lépcsőn felhaladtunk és több termen végimentünk, melyeknek, sejtettem a sötétben, a fényes berendezés már csak a szőnyegek vastagságáról, s az orcomba csapódó ajtószőnyegek zizegéséről is: egy ajtó elé értünk. Eddig kézen fogva vezetett s most megállt, gyertyát gyújtott s előre bocsájtva megszólalt: «Ime itt vagyunk!»

A szemeim kápráztak. A tizennyolcadik század finom izlése áradt el a szoba berendezésén és al evegőt a letűnt kedves korszaknak valami zavaró illata töltötte be.

És Michaudnak hibták őt és három frankos vendéglőbe járt ebédelni! Bámultam rá. Inkább besüppedve, mint lve egy zsolyében, még sápadtabban, mint rendesen, ez a vértelen, beesett szemű ember nyugtalanító volt. Egy pillanatra megbántam, hogy eljöttem. Intett, hogy foglaljak helyet mellette.

Ekkor a mely csöndben lassan, vontatottan megszólalt:

— El kell mondanom vaiakinek szomorúságom tiúkat. Évek hosszú sora óta az életem folytonos rettegés... Nem sejtí, miért? — Mindjárt elmondom,...

— Egy eszme ez, mely ide fészkelődött be — ujjával a homlokára mutatott — és amely nem mozdul onnan soha.

Hozzám hajolt és vállon fogva a füembe sugta, mintha szégyelné magát a vallomás miatt: «Félek a haláltól!»

Összerezent, Aztán ismételte minden szót megnyomva, hogy jobban lelkembe vésse azoknak rémitő jelentését: «Félek a haláltól! Érti, milyen boldogtalan vagyok?»

Egy beteg gyermek mély meggyöződésével

tette e vallomást, aki azt óhajtja, hogy száno kozzanak rajta.

Közbeszóltam: «Nem ön az egyetlen, mindenki jobban szeret élni, még pedig hosszú ideig!

A fejét rázva felelte: «Nem érti ön a dolgot; nem az élet szeretete dolgozik bennem, hanem a haláltól való félelem. Kész vagyok eltűnni az életből, de meghal inem... erre sohasem tudnám rászanni magamat... Hogyan támadt ez a rémület bennem?... Nem tudom. Emlékszem, hogy kora gyermekésem óta éreztem ezt. Egészen kicsinyen... később mint fiatal ember... egész életemen át szenvedtem ezt a mártíromságot.

Ez a szünetlen gondolat nem enged egy pillanatnyi nyugtot. A halálra gondolok, ha kelek, ha öltözködöm, az utcán, ha eszem, mindig mindenütt egész lefekvésig. Éjjel rendelkezik az álommal s mikor elcsigázva kegyeskedik aludni hagyni, csak azért teszi, hogy álomban megint oit teremjen. Oh, ez iszonyatos! Két vagy három ezer frank évi jövedelmem van, egy nagy vagyoni s ez soha egy negyedórai feledést nem bírt nekem szerezni. Próbálkoztam mindenféle szórakozással, a legextravagánsabb örült ségekkel. Hasztalan! Betegség ez, avagy büntetés? — Mondja ki őszintén a nézetét. — Olvasom a szót a szemeiben, mely az ajkára készül tolni: a szerelem! — Oh, a szerelem! Kerestem, megtaláltam, elvesztettem! Voltak szép kedveseim. Házasságra keltem egy nővel, aki imádott. De a kedvesem karjait közt, a kedves nőm szíven mindig ott volt a gondolat, az örök gondolat: Meg kell halnom, meg kell: mindenki meghal.

— És lássa kérem, ezekben a pillanatokban az agyam működik, ezer dolgot látok, ezer részletet egyszerre egészen, tisztán, fényképeszeti tüzetességgel magamat kiterítve, amint vir-

Országos tanító gyűlés

Debreczen, nov. 23.

Volt már több is és lesz is. A koalíció idejében zsufozásig töltötte be az ország tanító-sága a tudományos akadémiai nagytermét s ugyancsak nagyot sóhajtottak elhalt nagyjaink — már úgy szellemileg, mikor az a forrongó ezer tanító ökölbe szoritott kézzel és erős hangon tárgyalta türehtelen helyzetét. A finálé aztán pianissimóba fult.

Estére kelve több száz tanító a független-ségi párti képviselők klubjába ment s a forrongásról értesített kultuszminiszter, a nagy jezsuita nem fogadta a magyarországi tanító-ságot, hanem Polónyival helyettesítette magát.

A tanító-ság szónoka, azaz nyafogója két-régtörnyedve, a legalázatosabb koldus siránko-zásával elsuttogta a tanítók panaszát és kérte orvoslását.

Polónyi rideg válaszában kevés remény-re nyújtott alapot, holott eltőzöleg, ellenzéki szereplésekor ő bizonyította be napnál fénye-sebben, hogy a legcsekélyebb alapfizetés, melyet a tanító-ság igényelhet ezerkétszáz korona.

A tanítók zugva fogadták Polónyi beszé-dét, mire ő sarkon fordult és ott hagyta Ma-gyarország tanító-ságát, mint Szent-Pál az olá-hokat.

Erre mondotta egyik tanító a teremben levő képviselőkhöz fordulva: «Lesz még szülő, lágy kenyer. Jönnek még az urak mihozzánk parolázni!»

Ezt a kis kiszólást a sajtó képviselői egy-hangulag a tanító-ság közé utközben befura-kodott valamelyik szociálistának tulajdonították.

Amint olvassuk, ismét országos gyűlést tart a tanító-ság és pedig december 8-án.

Hátha a régi kottára csinálják ezt is, ak-kor kár lesz azt a kis karácsonfára való költ-séget a magyar kincstár molochjába szórni.

Vagy vagy!

A szónok magyarul beszéljen és magyarul mondja meg:

rasztanak mellettem, a koporsót a szoba egyik sarkába állítva, a feketeruhás embereket, akik visznek és a halottas kocsi tesznek.

— Mindez rémülettel tölt el... De nem folytatom látom, hogy a szavaim hatással van-nak önre, nem akarom, hogy ön is olyan le-gyen, mint én, nagyon jól tudom, minő kin ez. Az imént mondtam, hogy nős voltam; a nőm nincs többé. Két gyermekem volt: Paul és Ge-neviéve; ők is elhaltak; a szüleim már rég a földben porladnak. Eggedül állok a világban. A palotám pompája elviselhetetlen rám nézve, csak éjjel járok haza a hallucinációmmal, mely nem hagy el többé.

— Nézze, ebben a pillanatban, hogy önnel beszélök, itt a Halál az oldalamon, itt, a szo-bában... Érzem őt, így tart ez ötven év óta. Isten önnel fiatalember, menjen haza, hagyjon magamra.

Felkelt és az ajtóig kísért. Rémulten távoztam. Nem jött többé a vendéglőbe s idővel egészen megfeledeztem róla. Utazgattam. Két évvel később a Champs-Élyséesen sétáltam, ösz-szereztem, amint a palotát felismertem, hogy egy éjszaka azt a sajtóságot vallomást tette nekem!

Kiváncsi voltam megfudni, mi lett az én máinakusomból. Becsöngettem. Egy vén szolgáló jött ki.

Michaud ur? — kérdeztem tőle.

— Meghalt a múlt évben, uram.

Kinosan meg voltam lepetve.

— Itt, ebben a házban?

— Igen, uram. Oh, gyötrelmes haláltusa közt. «Vincent, ismételte nekem az egész időn át, én félek. Egyszer aztán kiszakította magát a kezemből ezzel a kiáltással: «Hát csak ez az egész?» És kilehelte lelkét.

«Miniszter Ur! A hortobágyi pásztornak több fizetése van, mint a debreceni tanítónak és sok iskolázatlan idősebb állami napidij-sának — noha nem irigyeljük — jóval több a jövedelme, mint az ugyanannyi szolgáló tanítónak.

Ha a közel két milliárdos büdzsébe nem illeszhető be még tíz millió a tanító-ság részére, akkor mi ezt határozott rosszakaratnak nyilvánítjuk. Mutasson a Miniszter ur egyetlen kulturállamot, melyben hasonló nyomoru-sággal küzd a tanító-ság.»

Memorandum és irásos esedezés semmit sem ér. A tanító-ság további teendője az, hogy testtel, lélekkel a szociálistákhoz kell csatlakoznia.

Azt a fegyvert, hogy a tanító-ság vonuljon vissza minden társadalmi tevékenységtől, nem helyeseljük. Sőt! Minden tanító keresse az érintkezést a szülőkkel. Ma úgy is az a szomorú valóság, hogy a városi tanító alig ismer egy vagy két szülőt. Vesse latba minden erejét, befolyását az a harminckétezer tanító s elser-perheti a legelső választásnál Bécs szolgálhatát.

Eddig a tanító-ság sok tagja idegenkedett az iskolák államosításától.

Szakítson ezzel a helytelen politikával, hisz látja, hogy éppen a felekezetek vezetői állottak és állanak útjába a helyzet javításának.

Debreczen egyik papja — mint ország-gyűlési képviselő és mint közoktatásügyi elő-adó, a háromszáz forintos alapfizetés mellett kardoskodott és Csáky miniszter akkor tárcáját kötötte a háromszázforintos fizetéshez, Köny-gyű dolog volt! Maga az ellenzéki pap is csak ennyit akart — a kért négy száz helyett.

Nem tudjuk eléggé hangosan kiáltani: Fel tanítók! fel a gyűlésre, de nem könyörögni, hanem követelni!

Tanítógyarát.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Egyaránt érdekes volt ma a képviselőház folyosója és ülésterme. Odabent a belügyi tárca költségvetését tárgyalták és nagyobb élénkséget keltett a román nemzetiségű Vajda Sándor fel-szólalása, aki most is, mint mindig, agresz-szíven beszélt a magyarosítás politikájáról. — Nagyon zajos és süni közbeszólásokat váltott ki a Ház minden oldalról.

Elnök: Návay Lajos.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök jelenti, hogy Nagy Emil Szolnok vá-rosi képviselője lemondott mandátumáról. A Ház felhatalmazza az elnököt, hogy Szolnokon az új képviselőválasztás iránt intézkedjék. Napir-enden van

a belügyi tárca

költségvetése.

Gróf Batthyány Tivadar előbb a városok és a községek szomorú sorsáról beszél, majd azt javasolja, hogy az alsóbb fórumokon na-gyon lassan intézék el a közönség ügyeit. Til-takozik az ellen, hogy a közigazgatás államosi-tását a választói reform ellen tegyék. A kor-mány a választásokon egy szóval sem emli-tette, hogy a közigazgatás államosítására készül és így ehhez joga sincsen. A függetlenségi párt nem engedti háttérbe szorítani a választói re-form ügyét. Ajánlja egyébként a munkapárt fi-gyelmébe Váradi Zsigmondnak a választói jog-ról tegnap megjelent könyvét, amely a leg-kiünőbb érv az általános választói jog mellett.

Vajda Sándor (román nemzetiségű) a költő szavait idézi: Nem boldog a magyar. Ha pe-dig még a magyar sem boldog, képzelhető, mennyire nem boldog itt a nem-magyar. En-nek sokféle oka lehet, de legfőbb oka, hogy

nincs egy olyan kimagasló államférfi, aki nagy-szabásu politikával regenerálhatná az országot.

A magyarság minden erejét kimerítette ab-ban a küzdelemben, hogy magyarná tegye az országot, a nemzetiségek pedig kimerültek ab-ban az önvédelem harcban, amelyet e politika ellen folytattak. A magyarosítás politikája cső-döt mondott, ezt erőszakolni tovább nem lehet, mert különben a magyarság ismét harcban fog állani a nem magyarsággal. (Nagy zaj, ellen-mondás.)

Sümegei Vilmos: Így csak nem lehet be-szélni.

Farkas Pál: Vegyenek példát a szászok-tól. (Zaj.)

Vajda Sándor: Allandó nyugalom csak ak-kor lesz, ha az egyenjogúság elve érvényesül, és ha egyik állampolgár nem élvez több jogot, mint a másik. (Ellenmondás.) A magyar ál-lameszme ellen nem kell agitátoroknak izgatni, elvégzi ezt a munkát a szolgabíró, a jegyző, az anyakönyvvezető. A gyerekek nevét magya-rul írják be. Mi haszon van abból, ha Tiberi-usból Tihor és Sebastianból Sebő lesz?

Nadányi Gyula: Hát Vajdából Vojvoda? (Derűtség. Zaj.)

Vajda Sándor: Ilyen eszközök nem alkal-masak a magyar állameszme megszeretetésére. Pláne, ha a magyarok nem így tesznek a ma-guk embereivel. Miért nem magyarosítják meg Wekerle, Günther, Giesswein neveit és főleg gróf Khuen... (Zaj, derűtség.)

Minket Vajdának, Csicsónak, Mihályinak hívják s magyar névvel jól képviseljük ügyün-keket. Nem a név teszi tehát, hanem az érzés. És ha a magyarság a nevek erőszakos magya-rostására tör, úgy ez teljesen céltalan.

Rátér a közegészségügyi viszonyok vázoló-sára és az erkölcsök javulását a közegészség-ügyi viszonyok javulásának előfeltételül te-kinti.

A faj szaporodására ártalmas betegségek és a szaporodás meggátolására irányuló csele-kedetek ellen száll sikra és felhívja a kormány és a társadalom figyelmét az olyan lapokra, amelyek az erre irányuló erkölctelenséget foly-ton fejlesztik. Ezek a lapok tele vannak olyan közleményekkel, amelyek megmetyelvezik a kö-zönséget és ő mint orvos, a közegészségügyi védelme címén szólal fel és kéri a társadalmat — minthogy törvényes retorzió nem használ — hogy a maga körében tegye lehetetlenné az ilyen sajtót. (Nagy helyeslés.)

Dicséri a román kormánynak a közegész-ségügyi érdekében alkalmazott rendszabályait és ezek követését ajánlja a magyar kormány fi-gyelmébe.

Vajda beszéde után az ülés nemsokára vé-gét ért.

Véres rendőrkard.

Egy rendőr és egy részeg ember verekedése.

Alaposan be volt rugav az este Varga Imre rapszamos egy kis homokkerti kaszinó-ban. Be volt rugva és botránnyosan kezdett vi-selkedni. — Garázdálkodását megakadályozandó rendőrt hívtak. Meg is jelent Engyedi Sán-dor 34-es számú közrendőr, aki távozásra szó-lította fel a duhaj részegét.

El is távozott Varga Imre, de nem lett benne köszönet. Neki támadt künn az utcán a rendőrnek és ököllel fejbe vágta. Engyedi Sán-dor erre kardot rántott és ezzel támadt a sze-rencsétlen részegembernek, akit úgy helyben ha-gyott, hogy a mentők szállították a kórházba.

A rendőri sajtókönyv jelentése szerint Var-ga Imre sérülése nem veszélyes; Engyedi jo-gosan használta a kardját és így semmiféle felelősség nem terheli a következményekért.

A véres esetre következő vizsgálat fogja hivatalosan megállapítani, vajjon jogosan gá-zolt-e a rendőrkard a részeg ember véreben. Varga Imrét eddig még nem lehetett kihall-gatni.

rendet föntartani. Mert kérem, ha például azt a bizalmas értesülést kapjuk, hogy ez vagy az a népgyűlés semmi agresszív szándékot nem rejt magában, akkor ugyebár nem kell az egész rendőrséget alarmirozni. Viszont ha azt az információt kapjuk, hogy a tömegösszevonás nem békés tüntetés, hanem utcai zendülést és rombolást céloz, akkor a legmesszebbmenő intézkedések megtétele a legegyszerűbb kötelességünk, ennnyivel csak tartozunk a békés polgárságnak.

Besugóink tehát igenis vannak és igen hasznos szolgálatokat tesznek nekünk. A detektív-testület minden csoportja kiegészíti magát ilyen tudósítói karral s mindig onnan veszi az embereit, ahonnan kell: a betörőket és tolvajokat nyomozó detektív-csoportok például a tolvajvilágból toborozzák besugóikat. Ennyi az egész. Ez azonban nem agent provocateur-ök állítása, ez ellen a vád ellen tiltakozom! s ezzel a váddal a rendőrséget illetni nem is lehet.

A főkérdés az, hogy van-e szüksége a rendőrségnek informálói közegekre, vagy sem. Ez merőben szakkérdés s én, akinek valamit színtén kell értenem a dologhoz, kijelenthetem, hogy az volna a nagy hiba, ha a rendőrség ilyen tudósítói közegeket nem tartana.

A főkapitány nyilatkozatából a napnál is világosabban kitűnik, hogy miképpen dolgozik a budapesti rendőrség. Nemcsak Budapesten virágzik az Azev-ienyészítés és nemcsak Oroszországban...

UJDONSÁGOK

A 'Debreczeni' szerkesztősége és kiadóhivatala Barabos-u. 7. sz. a Telefon 412.

— **Jóváhagyás.** A miniszter értesítette a polgármesteri hivatalt, hogy a debreczeni dohánygyári munkások dalkörének alapszabályait jóváhagyta.

— **Gyűlések az ipartestületeiről.** Az ipartestület szakosztályai december 4-től egészen 20-ig naponként délután három, illetve félnyolc órai kezdettel gyűléseket tartanak, melyeken főképp az előjárásági tagoknak most lejárandó három évre terjedő tagságát fogják felújítani, esetleg helyükbe másikat választani, illetve jelölni. December 4-én az ácsszakosztály, 5-én a lakatos és kuffuró, 6-án a sütő, cukrász, mézeskalácsos, borbély, 7-én a hentes, 11-én a pintér és kályhás, 14-én a férfiszabó, 15-én a kárpitos, asztalos és bőröndös, 16-án a bádógos, szerelő és műszerész, 18-án a könyvkötő, esztergályos, fésűs, keses, csutorás, keztűs és szobafestő, 19-én a timár és 20-án a cipész szakosztályok tartják gyűléseiket. Folyó hó 26-án, vasárnap pedig a kerék- és kocsigyártószakosztály gyűlésén a hőmezővásárhelyi ipartestület azon kérelme alapján, hogy a december 3-án tartandó kongresszuson a debreceni ipartestület is részt vegyen.

— **Gyógyítható-e a tüdőbaj?** Ezzel a fontos kérdéssel foglalkozik egy népszerű broszúra, amelyet Guttman H. dr., a Finsen-intézet főorvosa írt. Ebben a füzetben egészen új utakat találunk a tüdőbajok ellen való küzdelemre. Hogy mindenkinek, aki tüdő-, nyak- vagy gégebetegségben szenved, lehetségessé tegyük ennek az illusztrált könyvnek a megszerzését, teljesen ingyen és bérmentesen küldjük el minden betegnek. Csak egy levelezőlapot kell érte írni a Puhlmann & Co. cégnek, Berlin 901. Müggelstrasse 25.

— **Harcias suffragettek.** Londonból jelentik: A Caxton-Hallban suffragettek gyűlést tartottak, hogy tiltakozzanak az új választójogi törvényjavaslat ellen, amely a nőknek a szavazati jogot nem adja meg. A gyűlésen résztvevő nők ezután a Viktóriastreeten végigvonultak és a parlament-térre akartak jutni, amiben azonban a rendőrség megakadályozta őket. Ezután kormányépületek és banképületek ablakait bezúzták és vad rendtelenségben haladtak tovább. Később már magánházak ablakait és több száz lovasrendőr működött közre a rend sem kímélték. Száznál több letartóztatás történt helyreállításában.

— **Öngyilkos leány.** Egy fiatal leány tegnap megmérgezte magát. Az öngyilkost Kaszás Erzsébetnek hívják. A Késes-utca 73. számú házában van Kovács Pálnak vendéglője. Itt volt Kaszás Erzsébet szolgálatban. Már régóta észrevették a házbeliek, hogy Kaszás Erzsébetet bántja valami. Meg is kérdezték tőle, hogy mi a baja, de mindig kitérő feleletet adott. — Tegnap este, amidőn Kaszás Erzsébet elvégezte a dolgát, bezárkózott szobájába s ott megmérgezte magát. Marólingot oldott fel pohárban s a méregből jó adaggal bevett.

A szerencsétlen rettenetes kínokat szenvedett egész éjszakán át, de nem halt meg. Ma reggel, amidőn gazdája látta, hogy 8 óra is elmult és még mindig nem kelt fel a cseléd, benyitott a szobába. Itt rémes látvány tárult szeméi elé. Kaszás Erzsébet vonagló testtel feküdt az ágyon. A szájából ömlött a vér. A kórházba vitték a mentők, ahol ápolás alá vették az öngyilkost, aki szerelmi bánata miatt követte el tettét. Kaszás Erzsébet ma délután kiszabadult.

— **Spitzer Ottó kiszállítása.** A Debreczenben elfogott sikkasztó bankfiut ma délelőtt kísértette át a debreczeni kir. ügyészséghez a rendőrség. Eza budapesti vizsgálóbírószék megkeresése folytán történt. A budapesti rendőrségnek már nincs szerepe Spitzer Ottó ügyében. Az ügyészségnek csak rövid ideig lesz vendége a mulató fiatalember, mert még az éjjeli vonattal két börtönőr Budapestre szállítja a törvényszéki fogházba.

— **Disznótör a zsinagógában.** Lugosról írják: Városzerte nagy felháborodást keltett az a botrányos incidens, mely a ma reggeli istentisztelet közben játszódott le a lugosi zsidó egyházközség téli imaházában. A betrányt az idézte elő, hogy a hitközségi házmeister d'sznótóra készülve, három sertést ölt és azokat az imaház udvarra nyíló ablakai alatt forráztá. Az ajtatoskodó hívők érzelmeit sértelte ez a művelet és többen erőiesen tiltakoztak. Csakhamar heves veszekedésé fajult a dolog. A botrány csak akkor érte el tetőpontját, midőn az egyik hívő halottjáért imát mondott az előimádkozóval, amikor is odaugrott Auspitz Rezső és az udvarra mutatva, így kiáltott az előimádkozónak:

— Csak szépen énekeljen, mert az udvaron három halott fekszik kiterítve.

A komolyabb hívők erre ott hagyták a templomot és hittestvéreiket, kik tovább folytatták a botrányos lármát és veszekedést.

— **Munkások halálos szerencsétlensége.** — Aradról jelentik: Az aradi vilánytelepen egy új szivattyút akartak elhelyezni ma a kazánházban. A mintegy három métermázsasúlyú szivattyút négy méter mélységbe akarták leereszteni, azonban a munka közben az üreg felett elhelyezett hid, amelyen a munkások állottak, hirtelen kettétörött és a munkások a géppel együtt lezuhantak. Két munkás halálosan, kettő könnyebben sérült meg. A vizsgálatot megindították. Meglepítették, hogy a hid gerendája korhadt volt, s bár a főgépész erre két hete figyelmeztette már az igazgatóságot, azt nem cserélték ki.

— **A királynő férje és a munkások.** Amsterdamból jelentik: Kelemetlen kalandja volt tegnap Henrik hercegnek, Vilma hollandi királynő férjének, mikor Hetlooból vadászatról jött vissza városba. Husz munkás csufolón izezdte a herceget, gunyveket kiáltottak feléje s a szeme közé nevettek. A herceg östelkedve nézett körül, merre oldhatna kerekét, de a csufoló munkások elalították utját. Henrik herceg feljelentést tett a csufoló munkások ellen, s panaszában felhozta, hogy az egyik munkás puskával hadonászott.

— **Merénylét egy lapszerkesztő ellen.** Lembergből jelentik, hogy ott tegnap vértőcsében találták meg Tóli Józsefet, a «Herold» szerkesztőjét. A sebesült, amikor kikérdezték, előadta, hogy két ember rárohant és tíz késszurással súlyosan megsebesítette. A szerkesztő azt hiszi; hogy a merénylők egyike Sikula nevű híres betörő volt és hogy a két bandita bosszúból leste meg őt azért, mernt lapjában az orosz banditák garázdálkodását több cikkben ismételve megbélyegezte.

— **Vérvád.** A múlt héten történt Sárboárdon, hogy egy asszony elment Malek hitközségi metszőhöz íbát vágatni. Az asszony kis gyermekét magával vitte, azonban utközben valahol elmaradt. Hazaérkezve, gyermekét mindjárt nem találta otthon, elment a metszőhöz és követelte gyermekét.

— Tudom, hogy levágta gyermekem nyakát; ha nem adja vissza, mindjárt zsidóüldözés lesz.

Es bement a lakásra a gyermek keresésére. Csakhamar összecsdült néhány száz ember és fenyegette Maleket. Miközben egy másik egy másik asszony futva jött és magával hozta a gyermeket. Az asszony azonban még mindig azt állította, hogy Malek rejtette el a gyermeket és csak a véletlennek köszönhető, hogy a gyermek megkerült. Malek az asszonyt a helybeli járásbírósnál beperelte becsületsértés és rágalmozás miatt. Ma volt ebben az ügyben a tárgyalás. Az asszonyt a bíróság öt napi fogságra és az összes költségek megfizetésére ítélte.

— **Szerencsétlenség játék közben.** Ma délelőtt a debreczeni közkórházba egy súlyosan sérült fiatalembert hoztak be. A gyerek-íjút Csohány Györgynek hívják, aki 1/4 éves, nyírbrányi születésű. Csohány több társával a mezőn játszott, miközben elesett s a lábát eltörte. A súlyosan sérült fiút a közkórházban ápolják.

— **Az izr. hitközségi tagok figyelmébe.** Értesítetnek a t. tagok, hogy a Deák Ferenc-utcai izr. templomban az istentiszteletek — továbbbi rendelkezésig — a következő időben fog kezdődni: Péntek este háromnegyed 4 órakor; szombaton délelőtt 9 órakor, délután egy-negyed 4 órakor; köznapon reggel fél 7, este 4 órakor.

— **Rablőgyilkos kísérlet Komáromban.** Tegnap táviratban értesítette a komáromi rendőrség a budapesti főkapitányságot, hogy tegnapelőtt egy alacsony termetű, széles vállu suhanc állított be Reichenthal János ottani szatócüzletébe, Reichenthalné torkon ragadta és pénzt követelt tőle. Amikor az asszony védekezett, a suhanc revolvert rántott elé és rálőtt. A lövés zajára a járó-kelők berohantak az üzletbe, de a merénylő a nagy zürzavárban elmenekült. A rendőrség nyomozza a vakmerő gonosztevőt, aki állítólag Budapest felé menekült.

— **A Toselli-pár válása.** A Toselli-pár házassági ügyében a törvényszék kimondotta a rögtöni válást, azonban elvetette azt az indítványt, hogy pénzbírsággal sújtsák Tosellit, amiért színészkedvését mint nevelőnt a felesége házában elhelyezte. Az érválasztott házastársak kis fiát sem az apának, sem az anyának nem ítélték oda, hanem nevelés céljából Toselli szüleinek adták át. Toselliné, aki személyesen jelen volt a tárgyaláson, az ítélet hallatára mérgesen távozott a tárgyalóteremből. Tosellin meglepett, hogy a válópor eredménye egészen kielégítette.

— **A sztrájkoló zágrábi diákok.** Zágrábból jelentik: A kereskedelmi akadémia negyedik évfolyamának hallgatói, akiknek egyike, Scherbak Milivoj, tegnap tudvalevőleg öngyilkosságot követelt el, ma folytatták a sztrájkot. Ujra küldöttséget menesztettek a rektorhoz, hogy annak egy memorandumot adjanak át, de Bosnyák rektor kijelentette, hogy mindaddig nem tárgyal velük, amíg nem jelennek meg az előadásán. A diákok ma este gyűlést tartottak és elhatározták, hogy folytatják a sztrájkot. — Lukás tanár, aki ellen irányul első sorban a diákok elkeseredése, késznek nyilatkozott arra, hogy állását elhagyja, az igazgatóság azonban azt nem fogadta el.

— **Botrányos állapotok a szegedi közkórházban.** Szegedről jelentik: A szegedi közkórházban, melynek ujjáépítését régóta hiába követelik, tegnap délután beszakadt az egyik terem mennyezete. A kövek nagy robajjal hullottak a padlóra, de szerencsére senkiben kárt nem tettek. A kórház többi termeiben is hasonló az állapotok. A belügyminisztériumban már régóta sürgeti a város a kórház ujjáépítését, de eredménytelenül.

Botrányos közigazgatás Munkácson.

Az alispán leleplezése

Bereg vármegye alispánja, Gulácsy Lajos, olyan tisztogatási munkához fogott hozzá, a melynek során Munkács város közigazgatásának rejtelmeiből valósággal megdöbbentő adatok pattantak ki. Esztendőök óta tudta mindenki, hogy a városi közigazgatásban hallatlan visszaélések történnek nap-nap után, az egész rendszer botrányos és panamákkal átítatott, de a város volt polgármestere, Cseh Lajos nem tudott, vagy nem akart a bajokon segíteni. Ekkor Gulácsy Lajos vette kezébe a tisztogatás munkáját és az ő kényszerítésére már néhány hónappal ezelőtt lemondott a polgármester és a rendőrkapitány. A többi tisztviselő azonban nem akart menni és folytatódott tovább a régi rendszer.

Az alispán ekkor radikális lépésre szánta el magát. Értekezletre hívta össze a városi törvényhatóság tagjait és leleplezte nyilvánosan a visszaéléseket és követelte az összes hivatalnokok lemondását. A leleplezéseknél az első hatása máris megvolt: Vernovics városi mérnök és Cserszky Adrián számvevő azonnal beadta a lemondását. A lemondott tisztviselők két-két évi fizetést kérnek végkielégítésül, melynek ellenében hajlandók nyugdíjigényükről is lemondani.

A város életében annyira lábra kaptak az izgalmak, hogy a köz érdekeit teljesen háttérbe szorították. A városi pénzkezelés, vagyionkezelés a legkezdetelegesebb állapotban van; a tisztviselők fizetéseleget szabálytalanul szednek föl, amelyek nincsenek elkönyvelve, a közmunkákifizetések hat hónap után sincsenek elkönyvelve, a városra nézve óriás értéket képviselő villanytelep nincs leltározva, a városi pótadók törlése teljesen szabálytalan, hiányos a pótadó főkönyvelése.

A városi megrendeléseknél a megrendelést igazoló bércék nincsenek meg, a városi erdőseg kezelése körül ázsiai állapotok uralkodnak s a hárommillió koronát kitevő erdősegék jövedelme nem haladja meg a nyolcezer koronát.

Számos adatot sorolt föl még az alispán, melyek a legsötétebb színekkel festik a város általános ügykezelését. Szomorúan jellemző Munkács botránya az egész magyar közigazgatásra.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A derecskei gazdasági ismétlőiskola ügye.

Három napos esküdszéki tárgyalás

Lapunkban ismertettük már az Uray Gyula derecskei ref. tanító ellen Géher Lajos ugyanottani gazdasági ismétlő iskolai szaktanító által rágalmozás és becsületsértés vétsége miatt indított pör tárgyát. Ez ügyben, minthogy a Géher Lajos működését kritizáló s a derecskei iskolaszékhöz intézett beadványát Uray Gyula a Tanítók Lapja című lapban is közzétette, esküdszéki ítélt.

Az esküdszéki tárgyalás három napig tartott s itelethozatalra csak tegnap este tíz órakor került a sor.

Uray Gyula mindjárt a tárgyalás elején kijelentette, hogy Géher becsületsértés bántani nem akarta s egyedüli célja a derecskei gazdasági iskola vezetésében általa észlelt hibák szanálása volt. Kijelentette, hogy ha és amennyiben talán erősebb kifejezésekre ragadta őt tisztán az iskola jóhírneve és virágzása iránti érdeklődésből fakadó heve s ha ezért Géher sértve érzi magát, kész megfelelő elégtételt nyújtani.

Géher az ajánlatot nem fogadta el s így

küldte, mind magát, mind Uray Gyulát három napi hosszas tárgyalás torijájának.

A tanuk egész seregét hallgatták ki, többek között Fráter Barnabás biharmegyei alispánt is.

A tanuk kihallgatása után a perbeszédék következtek.

A kir. ügyész, Fábry Mihály, alaposan kivette részét abból a maga elé állított hálátlan feladtból, hogy a vádlottat minél sötétebb színben tüntette föl, de a védő, dr. Körösi Kálmán játszva zuzta pozdorjává az ügyész minden érvét. Gyönyörűen megkonstruált, a sajtószabadságot aposztrofáló, meggyőző érvekben gazdag, itt-ott kitünő humorral csillogó, színes, poétikus, fordulatos s megkapó elokvenciával előadott beszédének meg is lett a hatása, mert az esküdtek verdiktje Uray Gyulára nézve a lehető legkedvezőbb volt s ennek alapján a törvényszék felmentette őt.

A felmentés kihirdetése után gyönyörű jelenet következett. Uray Gyula békejobbot kínált Géher Lajosnak, kijelentvén, hogy őt sértési szándék egyáltalában nem vezette. Igazán felemelő hatással volt a bírákra, az esküdtekre és a hallgatóságra egyaránt, midőn Uray kijelentette, hogy bár a per kimenetele ő rá nézve a lehető legkedvezőbb, mindazáltal ő még szebb elégtételt akar nyújtani a magánvádlónak, midőn öregebb ember léteire felajánlja a teljes, hátsó gondolat nélküli béke érdekében baráti kézsorítását.

A közönség és az esküdtek együtt tapsoltak és éljenek e kijelentésre. Géher elfogadta a kínált békejobbot s a bírák látható örömmel szemlélték a szép jelenetet.

Hiszszük, hogy ez által az ügy aztán végkép bezáródik s a derecskei gazdasági iskola új virágzásnak indul, mint vihar hozta, de termékenyítő eső után a lankadt tenyészett.

TÁVIRATOK.

Az udvari lelkész botránya.

London, nov. 23. Csunya botránya van az angol udvari papságnak. Farrar lelkész, György király udvari káplánja, aki a sandringhami kastélyban teljesített szolgálatot, hirtelen elbocsátó levelet kapott. Ugyanekkor a rendőrség vizsgálót indított, ellene, mert kiderült róla, hogy perverz hajlamai vannak. A káplán nem várta meg a vizsgálat eredményét, hanem megszökött és most mindenfelé keresik.

A bán merénylője.

Zágráb, nov. 23. Az ügyészség ma adott vádiratot Mattausek gyógyszerész ellen, aki Budapesten inzultálta Tomasich bánt, de ott felmentették. Az itteni vádirat három ízben elkövetett csalás címén fogja perbe a rabiátus gyógyszerészt, továbbá vádat emel ellene közhivatalnokon elkövetett erőszakoskodás miatt, mert Mattausek fenyegető levelet irt a bännek. A főbírályas már legközelebb lesz.

Ingatlanok forgalma.

Lám Sándor és neje, Frázi Ilona veszik Czifra Endre 1125 négyszögöl vénkerti szőlőjét 11050 koronáért.

Ungvári György és neje, Kapitány Sára veszik Szakácsi András és társai 106 hold 300 négyszögöl nagyszepesi tanyaföldjét 115000 koronáért.

Pósalaki András és neje, Pongor Erzsébet veszik Tatay Ferenczné Zagyva Janka 32 hold 550 négyszögöl szepes-tanyai földjét 44000 koronáért.

Ferenczi József és neje, Pocsik Ágnes veszik Halasi Bálintné Sipos Juliánna 310 négyszögöl ujosztású földjét 4600 koronáért.

Szabó István veszi Balog Dániel 310 négyszögöl újföldjét 3340 koronáért.

Sipos Ferenc és neje, Leitner Ilona veszik

Veres Istvánné Kocsis Eszter 961 négyszögöl újkeri szőlőjét 12000 koronáért.

Oláh István és neje, Bíró Juliánna veszik ifju Fekete Bálint és neje, Bartha Erzsébet 120 négyszögöl majorsági földjét 8600 koronáért.

A vihar.

Orosz eredetiből fordította ROBERT OSZKAR.

9.

Folytatás.

Az ablak párkányára támaszkodva, megszöve kihajolt és széttekintett. A leányfej sötét vonalai éppen Kotsajew arcába estek, de bájos, csaknem mulatságos zavarából kitalálta hogy nem látta meg őt.

— Ki az? — kérdezte egy zengzetes, friss hang.

Kotsajew mosolygott és hallgatott.

— Ki az? — ismételte Sinotska, de Kotsajew még mindig hallgatott. A leány vállainak s kebleinek tetova mozgásán látszott, hogy izgalom fogta el. Kotsajew szólt, akart és reá uevetni, de szerető érzése visszatartotta. Észrevette, hogy Sinotska vissza akar menni, de nem tudja magát eltökélni és szintén valami egész különös érzése lehet. Így izgalmas némajáték indult meg közöttük, mely hevesen dobogtatta meg Kotsajew szívét, míg Sinotska, kinek arcába hullámos pir csapott, határozatlanul, szégyenlősen és boldogan mosolygott a sötétben; aztán hirtelen izgatottan fürkészett körül, miatha ismeretlen izgalmak elől akarna menekülni. Kotsajew e pillanatban, mintha hátulról lökték volna, gyorsan megszólalt:

— Én vagyok az, Sinotska...

Látni lehet, hogy Sinotska megriad s aztán meredien néz maga elé.

— Jöjjön, — szölt Kotsajew halkán és óvatosan a sötétben, — sétáljunk egy kicsit.

Sinotska hallgatott egy pillanatra s ez aggodalmat ébresztett Kotsajewben.

— Mindjárt — válaszolt végül kedves hangon és a szobába lépett. A sűrű sötét árnyék eltűnt és ismét csak a mozdulatlan fénybogár látszott.

Néhány pillanatra minden sötét és elhagyatott maradt. Kotsajew, aki háttal a kerítésnek támaszkodott, felnézett az égre, melyen annyi csillag fénylett, mintha ezüst porra volna telehintve. Fent, egészen fent a csillagok felett elevenen és busan világított a tejút. A csillagok lassan és titokzatosan rezegtek a végtelen magasságban és hideg némaság vette őket körül. Mennél tovább nézett rájuk Kotsajew, annál messzebbnek, el nem érhetőnek tűntek fel a hideg, sötétkék űrben.

Kotsajewet fájdalmas levertség gyűrte le. Csendes bánat szökött a lelkébe: simán, ridegen, mint egy finom, kis kigyó. Egyszerre oly tisztán látta, mint még soha, mily beláthatatlan óriás távolságok választják el ezektől a sejtelenesen szép világoktól. Mily csenevész és piciny ő, az ember e hatalmas jelenségek közepette és mily kicsiny a föld is, melynek egy sötét, szűk kis utcájában káldogál. Hirtelen dermedt fájdalom és szomorúság fogta el, mint-ha jeges lehellet érintette volna.

Ezek mind ugyanolyan világok, mint a miénk, ugyanaz az élet rajtuk, — gondolta. Ott fönt valahol talán már átérték mindazt, amit a természet és az emberi ész nyújthat, és az élet cél nélküli, ismeretlen kinok közt hal el. Vagy rkkéző virul és kéjben és napfényben sütkérezik. Soha, sohasem fogom meg tudni, mi megy ott végbe! A föld egyszer majd kihál, de minden egyéb fennmarad. A végtelen égboltozat marad, mint volt, a tejút csak úgy fényleni fog és a csillagok tovább is tündökölni fognak. Mit jelent hát akkor a mi egész életünk és mit a forradalom?... Mi az tulajdonképpen, amit cselekszünk?... Erdemes-e egyáltalán...

Folytatjuk.

Főmunkatárs
VOITH GYÖRGY.

Gyógyítható-e a tüdőbaj?

Ez a rendkívül fontos kérdés mindenkit foglalkoztat, akit asztma, tüdő- és gégefő tuberkulózis, tüdőcsuoshurut, tüdővész, makacs köhögés, elnyálkásodás vagy állandó rekedtség gyötör s eddig nem talált orvoslást. Minden ilyenféle beteg kap tőlünk teljesen ingyen egy könyvet képekkel Guttman dr. orvostól a Finsen-gyógyintézet főorvosától a következő tárgyról: **Gyógyítható a tüdőbaj?** Azonkívül egy próbacsomagot kitűnő dietétikus teákból. Ezeket magasztalják, a kik eddig használták. Gyakorlott orvosok ezt a teát mint kitűnő dietetikumot tüdőtuberkulózis (tüdővész), asztma, krónikus gége- és gégefőhurut ellen rendelték és magasztalták. A tea nem titkos szer, Lieber-téle növényekből készül, a melyeket császári rendeletre szabad forgalomba bocsátottak. Ára olyan olcsó, hogy a legszegényebbek is használhatják. Hogy minden betegnek minden rizikó nélkül alkalmat adjunk a tea kipróbálására s hogy a betegsége felől mindenkit fölvilágosíthassunk, elhatároztuk, hogy minden betegnek megküldjük a **Gyógyítható-e a tüdőbaj?** című német füzetet egy próbacsomag teával teljesen ingyen és bérmentesen. Tessék levelezőlapot írni **Pahlmann & Co** címre Berlin, 901. Müggelstrasse 25.

AKI MÉG NEM KAPTA MEG AZ
50-ik Idényérteléstüket, kérje annak bérmentes beküldését.

KUNZ ÁRUHÁZ

Első segítséggel teljes gyógyulást ér a Tordy-féle 3 Király tea által. Étvágytalanság, székrekedés, emésztési zavarok, rosztulák, szívalgyomor- és ebből eredő bajokban gyorsan hat. Epe, máj, vesébj ellen, hosszabb használat után segít Hurutos bántalmakait eloszlat. Gyógyilárban csomagja 50 fill. (10-15 használatra), Tordy-féle nélkül, rozsz hamisítvány. Készíti: Tordy Gy. gyógyszerész, Budapest, Üllői-ut 89. szám alatt.

Royal amerikai írógép

Olcsó és jól

Kérjen szemelét írógépét Kovács A. és Tsa szagtól

Budapest, V. kerület, Nádor-utca 28. szám.

Védjegy

Jól jár, ha
tisztánul veszi, hogy újabbat utánozzák

a valódi

Palma-kaucsuk
cipősarek

mindenütt ismeretes, jellegzetes dobozait. Az utánozott dobozokban természetesen csak kőszépes gumisarek vannak, jól teszi tehát, ha károsodását megelőzendő, a valódi Palma-kaucsuk-cipősarek minden dobozon látható védjegyére ügyel!

Védjegy

Nincs többé tyukszem!

Használja mindeok a Martin-féle tyukszem-tapaszt, mely 4-5 nap alatt a legrégibb, legmakacsabb tyukszemmet, mindenféle szemölcsöt és bőrkeményedést fájdalom nélkül biztosan eltávolít. Ezen éveken át kipróbált tyukszemirtószert kapható a feltaláló és készítőnél MARTIN TAMÁS gyógyszerésznél Újpest, Kossuth- és Deák-utca sarkán. Egy doboz ára csak 1 korona.

Valódi csak az a tapasz, mely a feltaláló aláírása és pecsétje alatt jelen forgalomban.

Dr. BOROVSZKY-féle Felhatalmazottan háziszert.

BOROLIN

gümökóros, izom- és idegfájdalmak, köszvény, csúsz-, ischia-, derék-, láb- szaggatások, háztörések és égési sebek megszüntetésére. Kitérd fertőtlenítő szer, maga az olajréz egyben óvszer is. Kapható mindenütt.

1.20, 2.- és 2.50 koronás üvegekben. Előfizetés!

Dr. Borovszky R. orvos és Borovszky K. Budapest, II. kerület, Fő-utca 78. szám.

ÁTHELYEZTEM

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a Stenczinger-házból, annak lebontása miatt, a már több mint tíz év óta fennálló **papír-, író és rajz-szerkereskedésemet a fényképészeti szaküzlettel Piac- és Csapó-utca sarkán lévő Takaré- és Hitelintézet ujonnan épült palotájába helyeztem át**, ahol is azt

teljesen újonnan

rendeztem be, úgy, hogy a legkényesebb igényeket is kielégíthetem.

PAPIR

Író- és Rajz-szerkereskedésemet a Fényképészeti szaküzlettel

Piac- és Csapó-utca sarkára, a Takaré- és Hitelintézet új palotájába

Különösen b. figyelmébe ajánlom a dusan felszerelt

Csomagos — Dohozos Levélpapirokat,

melyekből állandóan óriási választékú raktárt tartok és ezáltal azon kellemes helyzetben vagyok, hogy t. vevőimnek a legjutányosabb árakkal szolgálhatok.

Raktáron tartok iskolai és irodai szereket, rajzszközöket, üzleti és emlékkönyveket, levelezőlap albumokat.

Legújabb felvételi képes levelezőlapokból rendkívül nagy választék.

Telefon **330.** **HOROVITZ ZSIGMOND** Telefon **330.**

Darabos-u 7. sz. házamban villanyerőre berendezett **Könyv- és Műnyomdám**ban névjegyek, eljegyzési, esküvői és bál meghívók, bankok, hivatalok, vállalatok, iparosok és kereskedők részére szükségelt nyomtatványok, valamint „Typograph” szedőgépeken művek, hirdapok, folyóiratok stb. gyorsan készülnek.

DEBRECEN, ESTI HIRLAP napilapok és a **DEBRECZENI TÁJÉKOZTATÓ** kiadóhivatala
Telefon: 412. Hirdetések jutányos árban vétetnek fel. Telefon: 412.

Apró hirdetések.

Tíz szög 50 fill., mindeu további szó 5 fill.
Apróhirdetések előre fizetendők.

A Homok-kerben 2800 négyszögöl, melyből 700 négyszögöl termő, a többi részben termő, részben üres szőlőföld, haszonbérbe kiadó. A terület az ujonnan nyitott fő-utca vonalában van. Értekezhetni lehet alulírottánál dr Irinyi István ügyvéd, Debreczen, Arany János-utca 4-ik szám.

Kiscsibb gúzkályha (Piccolo) eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Kókusz-zsir, kóser, legfinomabb gyártmány, libazsirt fölülmulja. Főzéshez, sütéshez kiváló. Ötkilós postadoboz franko 7.50. Kókuszvaj 8 korona. Pollacsek Fülöp és fia Nyírbátor.

Zongorázik ön? 3 korona havi előfizetéssel legjobb és legújabb zeneműveket kölcsönöz Országos hangjegykölcsönző intézet, Andrásy-ut 47. Tessék prospektust kérni.

Csemegemézet ötkilós csinos postadobozban bárhova bérmentve 8 K utánvéttel szállít az Első Magyar Méz kiviteli Vállalat. Balatonfőkajár. Prospektus ingyen.

Szizmadiamesterek csizmaszárba való papiros kiló és mázsáknint olcsón beszerezhetik Horovitz Zsigmond papirtizletében Piacz-utca 12.

Meteor Villamos színház

Bocskai-tér 10.

Legkellemebb szórakozó hely.
Debreczen város közönségének

Szombat: 2 előadás. Este 7-9 óráig.
9-11 "

Vasárnap: 3 előadás: 3 előadás:
d. u. 5-7-ig, 7-9-ig és 9-11 óráig
Hétköznap: 1 előadás pont 9 ó. kezdődik

A Kárpátia a legjobb az asztma, hurut és tüdőbajosoknak. Hosszu Viktor, Brassó.

Lovak

télen sáros utakon is megtartja munkaképességüket a Lovak

védjeggyel ellátott eredeti-H-sarkok által.

Az eredeti-H-sarkok minden tekintetben régóta beváltak és használatban a legolcsóbbak.

CSÁSZÁRFÜRDŐ

BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irlgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénés hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes isz.pfürdők, iszapborogatások, uszodák, külön hölgyek és urak részére. Török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamos vízfürdők. — A fürdők kitűnő eredménnyel használhatók főleg csuzosbántalmaknál és idegbajok ellen. — Ivó-kúra a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pangásoknál. 200 kényelmes lakosztoba. Szolid kezelés jntányos árak. — Gyógy- és zenedij nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

az Igazgatóság.

Nyomatott Horovitz Zsigmond könyvnyomdájában, Debreczen, Darabos-utca 7. sz. Typograph szedőszékén szedve.

A debreczeni m. kir. államépítészeti hivataltól.

1829 - 1 11-á szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A 76707/911. sz. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet alapján a siketnémák debreczeni intézete épületének emelésénél szükséges alább felsorolt munkák vállalatba adásának biztosítására az 1911. é. i december hó 21-ik (huszonegyedik) napjának délelőtt 10 (tíz) órájára a debreczeni m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt írásbeli ajánlati versenytárgyalás hirdettetik, melyen az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

A végzendő munkanemek alább soroltatnak fel.

A kiírási feltételek a következők:

1. A versenytárgyalásnál, a vállalatba adásnál és a munka végrehajtásánál az 55800—1907. sz. kereskedelmi m. kir. miniszteri rendelet kiadott „Közszállítási szabályzat” határozmányai a mértékadó és az ajánlattevőkre kötelezők.

2. Ajánlat tehető vagy az összes munkákra, vagy pedig az alábbiak szerint csoportosított munkanemekre, — megjegyezve, hogy az itt megállapított csoportosítástól eltérő vagy a csoportból kivett egyes munkanemekre teit ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

3. A munkanemek csoportosítása a költségvetési számozásra hivatkozással a következőleg allepítatik meg:

A) Csoport:

- I. Föld, kőműves és elhelyező munka.
- II. Műkő és betonöntvény
- IV. Tetőfedő (cserepes)
- V. Hengerelt vasgörendák
- VI. Vas
- VIII. Szobrász
- IX. Barkolati
- XIX. Kút

B) Csoport:

- III. Ács munka.
- X. Padozati (amerikai tölgyparkett) munka.

C) Csoport:

- XI. Asztalos, lakatos és mázoló munka.
- XIII. Üveges
- XVII. Redőny

D) Csoport:

- XIV. Szobafestő munka.

E) Csoport:

- XII. Lakatos munka.
- XV. Kályhás (vas és cserép) munka.
- XVI. Felfonó

F) Csoport:

- VII. Bádogos munka.
- XVIII. Vi vezeték, csatornázás és légszeszvezetési munka.

4. Az ajánlatok csak a hivatal által kibocsájtott ajánlati és költségvetési űrlapokon tehetőek.

5. A költségvetési űrlapokba az egységi árak és ugy ezekbe, mint az ajánlatokba az ajánlatok végösszegei számokkal és betűkkel világosan kiírandó.

6. Az összes munkákra ajánlatot tévők kötelesek az ajánlatban világosan nyilatkozni arra nézve, hogy csak együttes ajánlattal pályáznak-e, vagy pedig beleegyeznek egyes munkacsoportok kikapcsolásába és ez esetben a kikapcsolható csoportok félreérthetetlenül megnevezendők.

7. Az ajánlatban világosan, számokkal és betűkkel kiírandó, hogy az építkezéshez szükséges és Debreczen sz. kir. város által a városi téglagyár telepén esetleg rendelkezésre bocsátandó, mintegy egy millió darab téglát, ezenként mily egységárban veszi át az ajánlattevő.

8. Az ajánlat 1 koronás, az összes mellékletek ivenként 30 filléres bélyeggel látandók el. Az ajánlat a költségvetési űrlapokkal együtt zsinórral átfűzendő és az ajánlattevő pecsétjével ellátandó.

9. Az ajánlattevők kötelesek az ajánlati összeg 250,000 koronáig terjedő részének 5 (öt) %-át, az azon felüli összegnek 2 (kettő) %-át készpénzben, vagy biztosítékképes értékpapirokban valamelyik állampénztárnál vagy adóhivatalnál előzetesen letenni és az igazoló letéti nyugtát, vagy ennek közjegyzőileg hitelesített másolatát az ajánlatához csatolni. Készpénz vagy értékpapír az ajánlatához nem csatolandó.

10. Az ajánlatok öt pecséttel lezárt sértetlen borítékban adandók be, mely kívül a következő felirással látandó el: „A debreczeni m. kir. államépítészeti hivatalnak. — Ajánlat az 1829—911. á. sz. a. kiirt a siketnémák debreczeni intézeti épületénél végzendő munkákra.”

11. Az ajánlatok legkésőbbben az 1911. évi december hó 21-ik napjának délelőtt 10 órájáig a debreczeni m. kir. államépítészeti hivatalnál közvetlenül vagy posta útján nyújtandók be, amikor is az ajánlatok felbontatnak.

12. Csak a fentiek szerint kiállított és benyújtott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni; az elkésve vagy távirati uton érkezettek kizárásával.

13. Az ajánlatok fölött a döntés a benyújtástól számított 60 napon belül meghozatik. Addig az összes ajánlattevők kötelezettségben állanak.

14. A kiirt munkákra vonatkozó művelet a debreczeni m. kir. államépítészeti hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthető, ahol és amikor a szükséges űrlapok oldalanként 20 (Husz) fillérért megszerezhetők.

15. Az építettő hatóság részére kifejezetten kiköttetik azon jog, hogy a benyújtott ajánlatok között az ajánlati összegre tekintet nélkül belátása szerint szabadon választhasson, vagy hogy esetleg az összes ajánlatokat is visszautasíthassa.

16. A hivattal eddig még összekötetésben nem állott vállalkozók tartoznak a megbízhatóságukat igazoló, az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiállított bizonyítványt

Debreczen, 1911. évi november hó 20-án.

M. kir. államépítészeti hivatal.